

Ocena śladu środowiskowego tkaniny poliestrowej

Celem opracowania jest określenie śladu środowiskowego tkanin poliestrowych stosowanych jako obicia tapicerskie pod kątem prezentacji na stronie internetowej.

Czynniki środowiskowe

W ocenie cyklu życia uwzględnia się w zasadzie bardzo wiele aspektów środowiskowych, z których część jest nieintuicyjna dla przeciętnego odbiorcy (nie wspominając o samych jednostkach stosowanych do wyrażenia niektórych aspektów). Pełna ocena cyklu życia (ang. Life Cycle Assessment – LCA) korzysta uwzględnia aż 13 aspektów, wymienionych poniżej:

- Zmiana klimatu (mierzona śladem węglowym)
- Zmniejszenie warstwy ozonowej
- Toksyczność dla ludzi
- Fotochemiczne formowanie ozonu
- Promieniowanie jonizujące
- Pyły zawieszone
- Zakwaszenie gleby
- Eutrofizacja gleby
- Eutrofizacja wody
- Toksyczność środowiskowa
- Zużycie surowców, kopalne
- Zużycie surowców, abiotyczne
- Zużycie wody[1]

Z tego powodu zdecydowano się skupić na wybranych aspektach, które są bardziej intuicyjne dla przeciętnego odbiorcy:

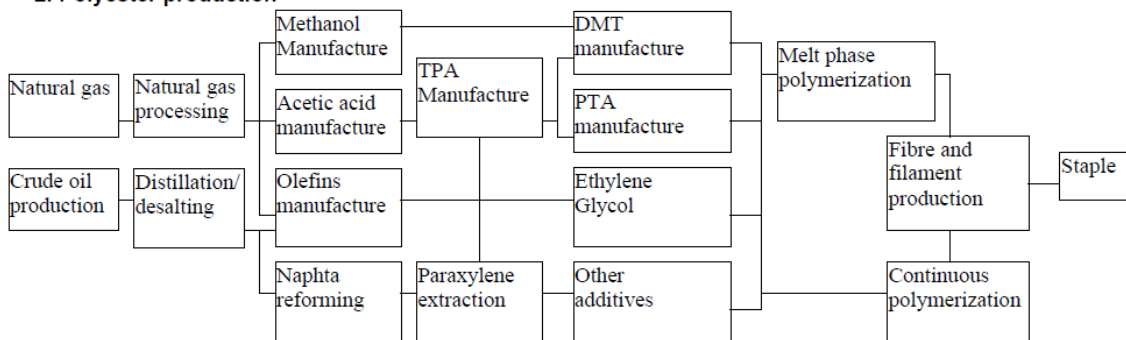
- Ślad węglowy (pełny, z uwzględnieniem CO₂, CH₄ oraz NO_x) [kg CO₂e/kg tkaniny] – kg CO₂e to kilogram ekwiwalentu CO₂
- Zużycie paliw kopalnych [kg/kg]
- Zużycie energii [MJ/kg]
- Zużycie wody [l/kg]
- Ścieki [l/kg]
- Środki chemiczne [g/kg]

Pozostałe aspekty środowiskowe mogą wyraźnie zaciemniać obraz. Gdyby surowiec był pochodzenia organicznego (len, bawełna), to wtedy uwzględniłbym kwestię stosowania pestycydów, zużycia powierzchni ziemi itd.

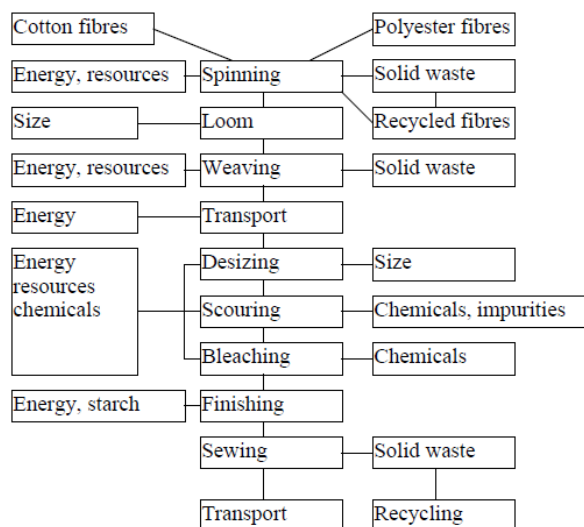
Zakres analizy

W ocenie uwzględniono kwestie związane zarówno z produkcją włókna jak i tkaniny. Cały cykl produkcji składa się z: produkcji granulatu, produkcji włókna, teksturowania, tkania oraz barwienia. Na Rys. 1 zaprezentowano schemat produkcji tkaniny poliestrowej.

2. Polyester production

3. Fabric production

Rys.1 Schemat produkcji tkaniny poliestrowej z uwzględnieniem zapotrzebowania na surowce oraz energię [2]

W analizie pominięto kwestię prania tapicerki – zaletą tego rozwiązania będzie łatwa zmywalność w porównaniu do konkurencji, lecz przez brak statystyk ile razy tkanina jest poddawana myciu w całym cyklu życia kanapy – ciężko tę wartość ustalić. Co więcej, trudność będzie stanowić określenie śladu węglowego urządzenia do czyszczenia tapicerki, gdyż jest to relatywnie rzadkie urządzenie.

W opracowaniu nie uwzględniono metody utylizacji odpadu – w praktyce jest to albo spalanie (częściowy odzysk energii, w tym wypadku wynosi on ok. 23MJ/kg, zdecydowanie mniej niż ilość energii potrzebnej do wyprodukowania tkaniny poliestrowej), recykling (mało prawdopodobny) oraz składowanie. Pominięto również kwestię transportu, gdyż w perspektywie masy całego produktu (jakim jest kanapa) – udział (i zarazem ślad) jest niewielki.

Ślad węglowy i zapotrzebowanie na energię

Zgodnie ze schematem przedstawionym na Rys. 1 ślad środowiskowy można podzielić na dwie części:

- Produkcja włókna
- Produkcja tkaniny

W przypadku produkcji włókna największy wpływ będzie miała produkcja samego granulatu – przetworzenie go na włókno ma zdecydowanie mniejszy ślad węglowy oraz zapotrzebowanie na energię (formowanie włókna ok. 6.2-8 MJ/kg, obróbka wstępna ok. 8MJ/kg [3,4]).

Sytuacja wygląda całkowicie inaczej w przypadku produkcji tkaniny, gdzie znaczący udział ma zarówno tkanie jak i barwienie. Tkanie jest procesem bardzo energochłonnym i na ślad węglowy oraz zużycie energii bardzo duży wpływ będzie miała gęstość liniowa stosowanego włókna. Barwienie z kolei ma również istotny ślad węglowy rzędu 50 MJ/kg tkaniny. Poniżej w Tab. 1. przedstawiono ślad węglowy oraz zapotrzebowanie na energię różnych etapów obróbki włókien syntetycznych

Tab. 1 Zestawienie danych wejściowych od oceny kosztów środowiskowych, śladu węglowego, zapotrzebowania na energię oraz toksyczności produkcji włókien syntetycznych[3]

Ecoinvent LCI name or Idemat 2012 LCI name	Eco-costs	CO ₂	CED	ReCiPe
Acetonitrile, at plant/RER	0.753	3.040	86.7	0.362
Cotton fibers, ginned, at farm/CN	1.481	3.474	50.4	0.628
Polyurethane, flexible foam, at plant/RER	1.324	4.836	103.1	0.517
Nylon: nylon 6, at plant/RER 50 %+nylon 66, at plant/RER 50 %	2.069	8.638	129.7	0.780
Polyethylene terephthalate, granulate, amorphous, at plant/RER	1.057	2.698	78.4	0.346
Dyeing, excluding pigments and carriers (Section 3.6)	0.422	2.245	48.2	0.199
Heat setting and washing synthetic fabrics (Section 3.5)	0.171	0.908	19.5	0.081
Knitting 83 dtex (electricity 0.51 kWh/kg, see Fig. 3)	0.048	0.257	5.5	0.021
Knitting 200 dtex (electricity 0.21 kWh/kg, see Fig. 3)	0.020	0.106	2.3	0.009
Knitting 300 dtex (electricity 0.14 kWh/kg, see Fig. 3)	0.013	0.071	1.5	0.006
Pretreatment of cotton (Section 3.5)	0.237	1.261	27.1	0.105
Spinning cotton 45 dtex (electricity 22.4 kWh/kg, see Fig. 1)	2.127	11.322	243.2	0.942
Spinning cotton 70 dtex (electricity 14.4 kWh/kg, see Fig. 1)	1.368	7.281	156.4	0.605
Spinning cotton 150 dtex (electricity 6.73 kWh/kg, see Fig. 1)	0.638	3.396	72.9	0.282
Spinning cotton 300 dtex (electricity 3.37 kWh/kg, see Fig. 1)	0.319	1.700	36.5	0.141
Spinning extruder polymer filaments (80–500 dtex) (Section 3.2)	0.168	0.896	19.2	0.074
Spinning viscose fibers (80–500 dtex) (Section 3.2)	0.042	0.223	4.8	0.019
Texturing polymer fibers (Section 3.3)	0.095	0.505	10.8	0.042
Weaving 45 dtex (electricity 32.9 kWh/kg, see Fig. 2)	3.118	16.595	356.4	1.380
Weaving 70 dtex (electricity 21.1 kWh/kg, see Fig. 2)	2.004	10.667	229.1	0.887
Weaving 150 dtex (electricity 9.87 kWh/kg, see Fig. 2)	0.936	4.980	106.9	0.414
Weaving 300 dtex (electricity 4.93 kWh/kg, see Fig. 2)	0.467	2.488	53.4	0.207

Na podstawie powyższej tabeli powstały poniższe wykresy, przedstawiający ślad węglowy oraz zapotrzebowanie na energię tkanin wytwarzanych z różnego rodzaju włókien syntetycznych o gęstości liniowej włókna 70 dtex.

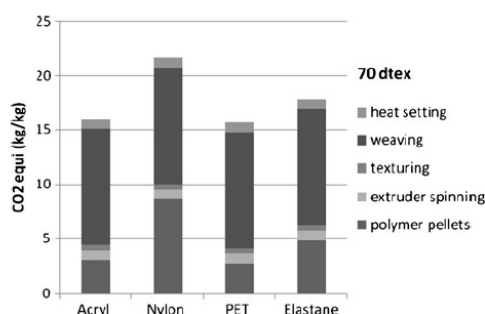

Fig. 10 The carbon footprint of synthetic textiles, 70 dtex

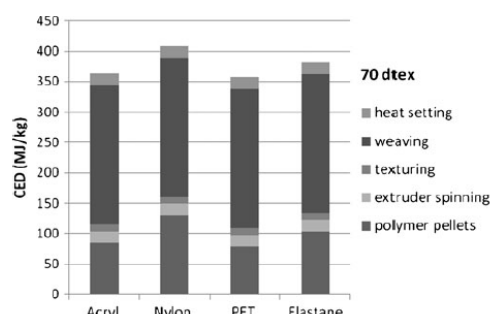
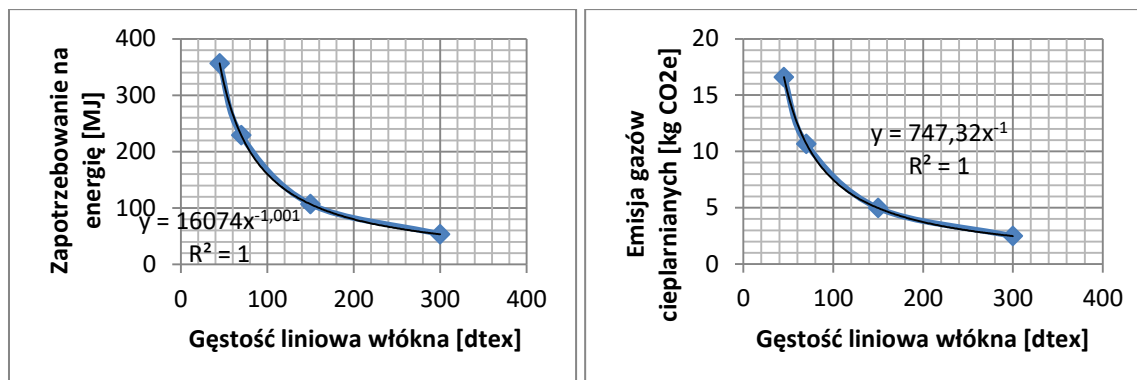

Fig. 11 The CED of synthetic textiles, 70 dtex

Rys. 2a-b Ślad węglowy oraz zapotrzebowanie na energię produkcji różnych włókien syntetycznych[3]

Jak wcześniej wspomniano, bardzo duże znaczenie ma tutaj tkanie, które jest bezpośrednio zależne od gęstości liniowej włókna. Dla włókna 70 dtex zapotrzebowanie na energię wynosi 229.1 MJ/kg, a dla 300 dtex zaledwie 53.4 MJ. W oparciu o znalezione dane wykreślono wpływ gęstości liniowej włókna na ślad węglowy oraz zapotrzebowanie na energię (Rys 3a-b).

Rys. 3a-b Ślad węglowy oraz zapotrzebowanie na energię procesu tkania.

Zużycie wody oraz środków chemicznych

W procesie produkcji granulatu zużycie wody jest niewielkie woda jest stosowana w niewielkim stopniu, przez co etap ten nie będzie zużywać dużej ilości wody.

Na zużycie wody, ilość ścieków oraz środków chemicznych będzie mieć wpływ samo barwienie, które w zależności od źródła będzie wymagało zużycia wody 128-204 l/kg tkaniny (z czego część będzie zapewne odzyskana). Literatura podaje, iż na każdy kilogram tkaniny powstaje 10 litrów ścieków zawierających barwniki oraz potrzeba ok. 240 g barwników.

Zestawienie

W Tab. 2 przedstawiono zestawienie informacji dla poszczególnych aspektów z różnych źródeł w celu uśrednienia wpływu produkcji tkanin poliestrowych. Średnie zostały wyznaczone tkanin, gdzie stosowano włókno 120 i 2000 dtex. Korzystając ze współczynników oraz postaci równania wyznaczonych metodą regresji (Rys. 3a-b) wyliczono wartości śladu węglowego oraz zapotrzebowania na energię dla wybranych gęstości liniowych włókna.

Tab. 2 Zestawienie wpływu środowiskowego produkcji tkanin poliestrowych w przeliczeniu na kg tkaniny.

	Parametr	Ślad węglowy	Zapotrzebowanie na paliwa kopalne	Zapotrzebowanie na energię	Zużycie wody	Ścieki	Barwniki
	Jednostka	kg CO2e	kg	MJ	l	l	g
[1]	Suma		od 3 do 4,8	163,6	wstępnie 17,2 oraz od 65 do 148 na barwienie	10	240
	Suma			od 128 do 204			
[2]	Produkcja włókna	2,9918	2,4	97,4	17,2		
	Produkcja tkaniny	7,7122	2,2	98,1	25600		
	Suma	10,704		195,5	25617,2 (pominięto)		
[3]	Suma dla 120 dtex	6,23		134			
	Suma dla 2000 dtex	0,374		8			

[4]	Produkcja włókna	od 1,7 kg do 4,5 kg		od 96 do 125	62		
	Produkcja tkaniny	4,5		108	160		
	Suma	7,6		218,5	222		
	Średnia (120dtex)	8,176	4,25	177,9	172,85	10	240
	Średnia (2000dtex)	11,26	4,25	146,4	172,85	10	240

Wartości średnie przedstawione na końcu Tab. 2 są równoważne oszczędnościom środowiskowym, które zostaną uzyskane przy poddaniu 1 kg tkaniny upcyklingowi zamiast utylizacji. Tym samym upcykling 1 kg tkaniny poliestrowej pozwala uniknąć emisji ok. X kg CO₂e, zużycia 4,25 kg paliw kopalnych, X MJ energii, zużycia 172,85 litrów wody, wylania 10 l ścieku i zużycia 240 g barwnika.

Jak wspomniano w założeniach – nie uwzględniono etapu zakończenia życia, które w tym wypadku będzie albo składowaniem albo spalaniem (ze względu na specyfikę odpadu bardzo mało prawdopodobne jest, żeby doszło do recyklingu tkaniny obciowej). Składowanie nie wpłynie na powyższe obliczenia, z kolei spalanie pozwoli odzyskać 23 MJ energii emitując CO₂. Ilość wyemitowanego CO₂ dla czystego węgla wynosi ok. 3,6 kg na kg spalonego węgla[5], w przypadku poliestru, który zawiera w swojej strukturze 4 atomy tlenu na jednostkę funkcyjną (glikol etylenowy i kwas tereftalowy), emisja będzie o kilkadziesiąt procent niższa, lecz będzie źródłem innych toksycznych związków, które będą musiały zostać odfiltrowane.

Literatura

[1] The role and business case for existing and emerging fibres in sustainable clothing, The Food and Environment Research Agency, April 2010, wyliczenia zebrano tu: <https://eko-logicznie.com/teoria/ktore- tkaniny-sa-najbardziej-ekologiczne-analiza-cykladu-zycia-tkanin/>,

[2] Eija M.Kalliala, and Pertti Nousiainen, Environmental profile of cotton and polyester-cotton fabrics, Autex Research Journal Vol 1, No.1, 1999,

[3] Natascha M. van der Velden & Martin K. Patel & Joost G. Vogtländer, LCA benchmarking study on textiles made of cotton, polyester, nylon, acryl, or elastane, Int J Life Cycle Assess, DOI 10.1007/s11367-013-0626-9

[4] Gustav Sandin, Sandra Roos, Malin Johansson, Environmental impact of textile fibers – what we know and what we don't know - the fiber bible part 2

[5] https://www.nrcan.gc.ca/sites/www.nrcan.gc.ca/files/oe/pdf/transportation/fuel-efficient-technologies/autosmart_factsheet_6_e.pdf